

SOCb2021 Politická sociologie

Stát a režim

Avšak co je ze sociologického hlediska „politický“ svaz? A co je „stát“? Ani ten se nedá sociologicky definovat z obsahu toho, co činí. Neexistuje skoro žádný úkol, který by politický svaz tu a tam nebral do vlastních rukou a na druhé straně rovněž neexistuje žádný takový úkol, o němž by se dalo říci, že je vždycky, a dokonce že by vždycky byl *vylučně* úkolem oněch svazů, které se označují jako svazy politické, a to dnes znamená jako státy, nebo těch svazů, které byly historickými předky moderního státu. Moderní stát lze sociologicky nakonec definovat spíše ze specifického *prostředku*, který je mu – stejně jako každému politickému svazu – vlastní: a to je fyzické násilí. „Každý stát spočívá na moci.“ řekl svého času *Trockij* v Brestu Litevsku. To je skutečně správné. Kdyby existovaly jen sociální útvary, jimž by moc jako prostředek byla neznámá, *pak* by pojem „státu“ odpadl, a nastoupilo by *pak* to, co by se v tomto zvláštním smyslu slova označilo jako „anarchie“. Moc přirozeně není nějakým normálním nebo jediným prostředkem státu – o tom není ani řeči, ale spíše je to prostředek pro něj specifický. Právě dnes je vztah státu k moci zvláště intimní. Nej-různější *svazy* v minulosti – rodem počínaje – znaly fyzickou moc jako zcela běžný prostředek. Dnes bychom naproti tomu museli říci, že stát je ta lidská pospolitost, která si na určitém území – neboť území patří k jeho znakům – (s úspěchem) nárokuje *monopol legitimní fyzické moci*. Protože pro naši současnost je specifické, že právo na fyzickou moc se všem ostatním svazům nebo jednotlivcům přiznává jen potud, pokud to *stát* ze své strany připustí: stát je výhradním zdrojem „práva“ na moc.

Vznik státu

- Od 17. století hlavní typ politické organizace – zpočátku v mezinárodní politice (Vestfálský mír)
- Osvícenství – zdůvodňování legitimacy nadvlády státu (celku, národa) nad jednotlivcem
- Teorie společenské smlouvy (Hobbes, Locke, Rousseau, Rawls...)
- Subjektivita státu a jeho vnitřní suverenita

Vývoj státu

- Symbolické sjednocování
- Byrokratizace
- Demokratizace
- Po 1. světové válce, dekolonizace, pád SSSR

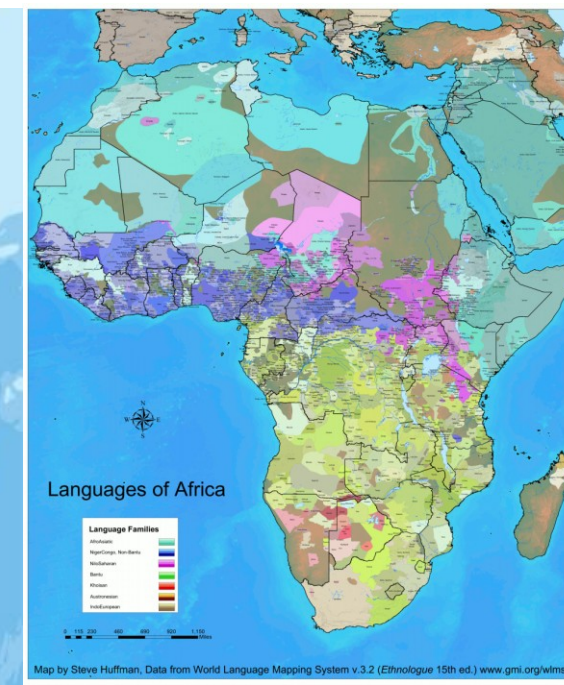
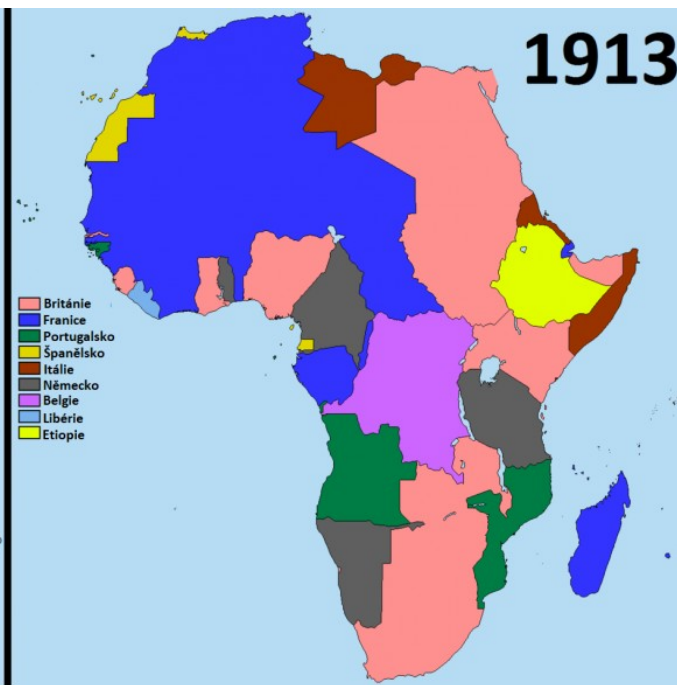
NÁRODNÍ DIVADLO

Čechům velmi chybělo vlastní české divadlo. Rozhodli se proto, že vybudují své nové, Národní divadlo v Praze. Tato myšlenka se ujala u všech vlastenců a pomocí sbírky, do které přispěl i panovník, se podařilo brzy shromáždit dostatek peněz na stavbu. V roce 1868 byl slavnostně položen tzv. základní kámen. Divadlo bylo otevřeno v roce 1881 operou Bedřicha Smetany Libuše. Brzy po otevření však došlo k velkému neštěstí – divadlo začalo hořet.

„Padlé“ státy

- Kolonialismus, náboženství, soupeření stran/hnutí
- Problém s teritoriální suverenitou
- Znaky: násilí, absence infrastruktury a ekonomický úpadek

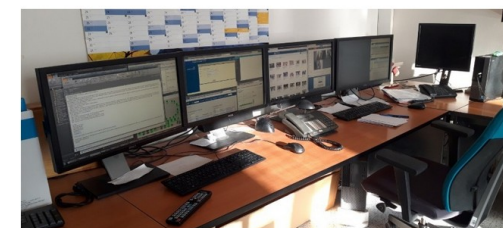
Výjimečný stav (*State of exception*)

- Vs. stanné právo
- Despotická moc: schopnost suveréna překračovat zákonný rámec v rámci veřejného dobra (vs. Infrastrukturní moc – schopnost státu implementovat politická rozhodnutí)
- Suverenita vs. Legalita (Schmitt, Agamben)
- Moc ≠ autorita
- Překročení (suspenze) zákonnosti ve jménu obecného dobra: demokracie vs. diktatura
- Zvýšení moci vlády v okamžiku krize (reálné, pocíťované), s tím dochází k privilegování konkrétních forem vědění (připustění určitých hlasů a umlčení jiných)
- „Legální občanská válka“ umožňující eliminace politického protivníka nebo občanů určité kategorie (uvnitř nebo vně státních hranic – Guantanamo atd.)
- Od dočasnosti výjimečného stavu k jeho prodlužování

Doménové sdružení CZ.NIC zablokovalo osm dezinformačních webů

Aktualizace: 25.02.2022 18:00 Vydáno: 25.02.2022, 14:52

Počítače, kancelář, internet, start_up - ilustrační foto ČN/ČN

Praha - Tuzemské internetové sdružení CZ.NIC po konzultacích s bezpečnostními složkami státu a na základě doporučení vlády zablokovalo osm dezinformačních webů. Stránky v souvislosti s invazí Ruska na Ukrajinu ohrožovaly českou národní bezpečnost. Sdružení, které je provozovatelem registru domén s českou národní koncovkou .cz, to oznámilo v tiskové zprávě. Provozovatelé mají podle sdružení právo se proti kroku bránit soudní cestou. Představitelé vlády odmítli záležitost komentovat.

Použití hesla „From the River to the Sea“ může být za určitých okolností trestným činem

Zástupci Ministerstva vnitra, policie nebo Nejvyššího státního zastupitelství dnes diskutovali o posuzování projevů na aktuálních protizrakových demonstracích. Shodli se na tom, že používání hesla „From the River to the Sea/Palestine will be free“ může naplňovat znaky trestného činu.

Jedná se zúčastněni zástupci Ministerstva vnitra, vedení policejního prezidia, Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy, Národní centrály proti terorismu, extremismu a kybernetické kriminalitě, Nejvyššího státního zastupitelství a pražského magistrátu.

Závěrem diskuse je, že užití hesla „From the River to the Sea/Palestine will be free“ je v kontextu útoku Hamásu proti Izraeli ze 7. října 2023 protizraelské a mohlo by naplňovat znaky trestného činu. Vazba na hnutí Hamás a další organizace vylučují po znění státního úřadu je die Ministerstva vnitra jednoznačná, heslo bylo historicky vřelivě využíváno ve spojení s jasně deklarovaným požadavkem na znění existence státu Izrael a odstranění části obyvatelstva jakoukoliv, i násilnou formou.

Policie se proto bude provolávání tohoto hesla i jeho propagaci na transparentech během demonstrací aktivně věnovat. O problematickém charakteru hesla bude mimo jiné předem informovat svolávatele demonstrací.

Die Ministerstva vnitra tře při užití hesla v současné době uvážovat o případném naplnění skutkové podstaty některých trestných činů. Mohlo by se jednat zejména o následující ustanovení trestního zákoníku: § 312e Podpora a propagace terorismu, § 356 Podněcování nenávisli proti skupině osob, případně § 405 Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia. Veškeré okolnosti používání tohoto hesla bude policie vyhodnocovat individuálně.

Klára Dupalová
odbor komunikace Ministerstva vnitra

Pečovateľský štát (*welfare state*)

- Štát ako garant ekonomickej demokracie (*welfare state*)
- Rôzne typy welfare režimů (Esping-Andersen):
 - **Liberálny režim** (nižší rozsah, „means-tested“, pre nízko príjmové skupiny, často stigma spojené so sociálnou asistenciou a dávkami, spoliehajú sa na tržné mechanizmy na riešenie sociálnych problémů)
 - **Konzervatívny režim** (spojovaný s „tradičnými“ rodinnými hodnotami, nastavený skôr na príjem a asistenciu domácnosti, ženy skôr znevýhodňované a je podporovaná ich pečovateľská úloha mimo trhu práce, prenášanie zodpovednosti za individuálnu situáciu na rodinu)
 - **Sociálne-demokratický režim** (univerzalistický systém prosadzujúci rovnosť s vyššími sociálnymi štandardmi skôr než riešenie iba minimálnych potrieb, dekomodifikácia poskytovaných sociálnych služieb, znižovanie rozdielů pre rôzne prístupy k sociálnej a zdravotnej starostlivosti, socializácia nákladů na starostlivosť o deti, staré, hendikepované, atď.; riešenie sociálnych problémů ako jeden z hlavných cieľů verejných politik.

Stát a ekonomika

- Marx: stát jako garant ekonomického pořádku
- *Varieties of capitalism* (VoC) – Hall, Soskice (Liberal market economy vs. Coordinated market economy)
- Stát jako noční hlídač
- Stát, globalizace a fiskální krize

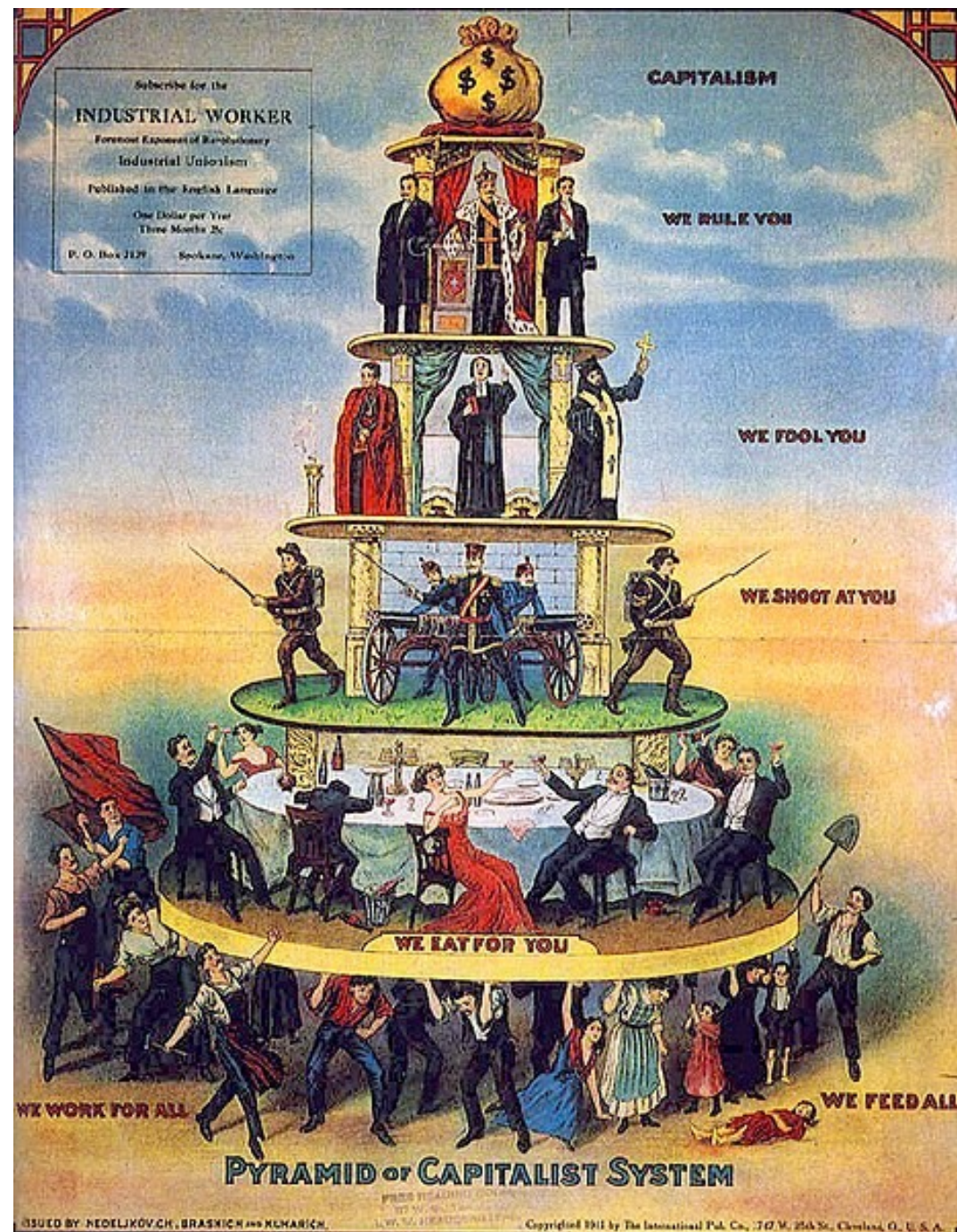

Deloitte.

pwc

KPMG

EY
Building a better
working world

Krize demokratického kapitalismu (W. Streeck, 2001)

As we now read almost every day in the papers, 'the markets' have begun to dictate in unprecedented ways what presumably sovereign and democratic states may still do for their citizens and what they must refuse them. The same Manhattan-based ratings agencies that were instrumental in bringing about the disaster of the global money industry are now threatening to downgrade the bonds of states that accepted a previously unimaginable level of new debt to rescue that industry and the capitalist economy as a whole. Politics still contains and distorts markets, but only, it seems, at a level far remote from the daily experience and organizational capacities of normal people: the US, armed to the teeth not just with aircraft carriers but also with an unlimited supply of credit cards, still gets China to buy its mounting debt. All others have to listen to what 'the markets' tell them. As a result citizens increasingly perceive their governments, not as *their* agents, but as those of other states or of international organizations, such as the IMF or the European Union, immeasurably more insulated from electoral pressure than was the traditional nation-state. In countries like Greece and Ireland, anything resembling democracy will be effectively suspended for many years; in order to behave 'responsibly', as defined by international markets and institutions, national governments will have to impose strict austerity, at the price of becoming increasingly unresponsive to their citizens.¹⁹